

การทดสอบก่อนการอบรม และหลังอบรม มีเสนอข้อคิดเห็นในข้อนี้จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 ระยะเวลาที่ควรขึ้นอยู่กับทางวัดจะเห็นสมควร มีเสนอข้อคิดเห็นในข้อนี้จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00

ระยะที่ 2 เพื่อพัฒนารูปแบบทศศีลธรรมระดับชุมชน ตำบลท่าสองคอน

ผลการศึกษาการดำเนินชีวิตด้วยหลักปรัชญาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักเบญจศีลและเบญจธรรม พบว่า บุคคลที่จะถ่ายทอดแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยหลักเบญจศีลเบญจธรรมควรมีคุณสมบัติ ดังนี้ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการแยกแยะประเด็น และจัดกลุ่มเนื้อหา พบว่า

1. ทศศีลธรรมระดับชุมชนนั้นควรมีทุกเพศทุกวัย
2. มีลักษณะเป็นผู้ถ่ายทอดที่ดีคือเป็นครูที่ดี
3. ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยหลักเบญจศีลเบญจธรรม อย่างถ่องแท้
4. ควรทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี คือเป็นผู้ที่ดำรงอยู่ในหลักของเบญจศีล และเบญจธรรมพร้อมทั้งเป็นผู้ที่มีความพอเพียงในตน
5. เป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดี ก็จะต้องมีความเชื่อมั่นว่าหลักเบญจศีลและเบญจธรรมจะสามารถพัฒนาบุคคลและสังคมไปในทางที่ดีได้
6. ต้องเป็นบุคคลที่มีความตระหนักในหน้าที่ของตน คือมีหน้าที่ถ่ายทอดความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงด้วยหลักเบญจศีลและเบญจธรรม อยู่เสมอรวมถึงตระหนักว่าตนต้องทำตนให้เป็นแบบอย่างแก่บุคคลอื่นอยู่เสมอ
7. จะต้องเป็นบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุด
8. เป็นผู้ที่มีความเสียสละ
9. ต้องสมัครเข้ามาด้วยความเต็มใจ
10. ต้องผ่านการอบรมจากหลักสูตรที่วัดกำหนดเท่านั้น

ผลจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การพัฒนารูปแบบทศศีลธรรมระดับชุมชนประกอบด้วยปัจจัยหลักที่เกี่ยวข้อง 5 ประการ โดยกำหนดเป็นคุณสมบัติทศศีลธรรมระดับชุมชน คือ

1. T-Teacher ความเป็นครู
2. A-Attitude มีเจตคติที่ดี
3. K-Knowledge มีความรู้ ความเข้าใจ

4. A-Awareness มีความตระหนักในการเป็นทูต

5. B-Best การปฏิบัติหน้าที่ทูตให้ดีที่สุด

ผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ ได้คะแนนในระดับ 0.86 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ ตั้งแต่ 0.50-1.00 ใช้ได้ทุกข้อ

ระยะที่ 3 เพื่อขับเคลื่อน “ทูตศิธรธรรมระดับชุมชน” ในพื้นที่วัดขุนพรหมคำริ ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

จากรูปแบบทูตศิธรธรรมระดับชุมชน ในระยะที่ 2 ผู้วิจัยได้นำมาใช้กับอาสาสมัครทูตศิธรธรรมระดับชุมชน จำนวน 30 คน ได้มาด้วยความสมัครใจ ได้แก่ กลุ่มข้าราชการเกษียณ กลุ่มข้าราชการประจำ ผู้นำชุมชน ชาวบ้าน และเยาวชน ผลการวิจัยพบว่า

1. จากการใช้แบบวัดแบบวัดคุณสมบัติทูตศิธรธรรมระดับชุมชน ของผู้เข้ารับการอบรมทูตศิธรธรรมระดับชุมชน ณ วัดขุนพรหมคำริ ต.ท่าสองคอน อ.เมือง จ.มหาสารคาม ซึ่งมีผลการประเมิน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผ่านเกณฑ์ทุกคน โดยมีคะแนนเฉลี่ยที่ 21 - 25 คะแนน
2. จากการใช้แบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน ของผู้เข้ารับการอบรมทูตศิธรธรรมระดับชุมชน ณ วัดขุนพรหมคำริ ต.ท่าสองคอน อ.เมือง จ.มหาสารคาม พบว่า ผ่านเกณฑ์ทุกคน และมีคะแนนหลังเรียนมีคะแนนเพิ่มขึ้นทุกกลุ่ม
3. จากการใช้แบบสังเกตพฤติกรรม ของผู้เข้ารับการอบรมทูตศิธรธรรมระดับชุมชน ณ วัดขุนพรหมคำริ ต.ท่าสองคอน อ.เมือง จ.มหาสารคาม พบว่า ผ่านเกณฑ์ทุกคน โดยมีคะแนนเฉลี่ยที่ 21 - 25 คะแนน
4. ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมทูตศิธรธรรมระดับชุมชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจ ด้านกิจกรรมการอบรม มากที่สุดซึ่งมีค่าระดับความพึงพอใจมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.57 รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหาร โครงการ อยู่ในระดับมากที่สุด ที่เฉลี่ยเท่ากับ 4.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55 และด้านความรู้ เนื้อหาการจัดโครงการ อยู่ในระดับ มาก ที่เฉลี่ยเท่ากับ 4.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.61

ระยะที่ 4 การขยายผลการใช้รูปแบบการพัฒนาทูตศิธรธรรมระดับชุมชน

จากการทดลองใช้รูปแบบทฤษฎีธรรมระดับชุมชน ตำบลท่าสองคอน ผู้วิจัยได้นำไปขยายผลที่วัดมหาชัย ตำบลตลาด อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยมีผู้ให้ความสนใจเข้ารับการอบรมทฤษฎีธรรมระดับชุมชน จำนวน 20 คน โดยเป็น กลุ่มข้าราชการเกษียณ กลุ่มข้าราชการประจำ ผู้นำชุมชน ชาวบ้าน และเยาวชน โดยผู้วิจัยได้แจกแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมทฤษฎีธรรมระดับชุมชน ซึ่งมีผลจากการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมทฤษฎีธรรมระดับชุมชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจ ต่อด้านกิจกรรมการอบรม มากที่สุดซึ่งมีค่าระดับความพึงพอใจมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53 รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหาร โครงการ อยู่ในระดับมากที่สุด ที่เฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 และด้านความรู้ เนื้อหาการจัดโครงการ อยู่ในระดับ มาก ที่เฉลี่ยเท่ากับ 4.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.64

จากทดลองใช้ TAKAB model ในระยะที่ 3 และการขยายผลในระยะที่ 4 พบว่าค่าความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58 และในระยะขยายผลในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56 ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าหลักสูตร TAKAB model มีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการพัฒนาทฤษฎีธรรมระดับบุคคลและชุมชน

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาทฤษฎีธรรมระดับชุมชน ครั้งนี้ มีผลการวิจัยที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากการศึกษาการใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยหลักเบญจศีล เบญจธรรมของชุมชนตำบลท่าสองคอน และแนวทางการพัฒนาชุมชนตามหลัก เบญจศีล เบญจธรรมและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าข้อที่ยากต่อการปฏิบัติคือ ศีลข้อที่ 5 ห้ามดื่มสุรา ยาเสพติดมากที่สุด ในกลุ่มเยาวชนจะได้รับการชักชวนจากเพื่อนมากที่สุด นอกจากนี้ยังเห็นตัวอย่างจากพ่อแม่ หรือแม่แต่ครูอาจารย์เองก็ดื่มให้เยาวชนได้เห็นเป็นตัวอย่าง มีผู้ตอบจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 รองลงมาคือ ศีลข้อที่ 1 ห้ามฆ่าหรือทรมานสัตว์ มีผู้ตอบจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 66.66 และน้อยที่สุดคือ ศีลข้อที่ 2 ห้ามลักทรัพย์ มีผู้ตอบ 15 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ทั้งนี้เป็นเพราะในบางครั้งเมื่อเพื่อนบ้านที่สนิทกันไม่อยู่ก็จะเข้าไปเก็บพืชผักสวนครัวใน

จำนวนที่เล็กน้อยโดยมิได้บอกกล่าวก่อน จากข้อค้นพบเป็นปรากฏการณ์ที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งว่า ในการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นได้ให้ความสำคัญกับคนทุกเพศทุกวัยใช้หลักเบญจศีลและเบญจธรรมในการพัฒนาชุมชนที่สอดคล้องกับ พระราชวรมณี (ประยูรค์ ปยุตโต). 2543 : 154) เห็นว่า ศีล คือความมีระเบียบในการดำเนินชีวิตและในการอยู่ร่วมสังคมพุดให้เข้าใจง่ายยิ่งขึ้น ความมีวินัยและการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์กติกาในการอยู่ร่วมกันเพื่อให้เกิดความสัมพันธที่ดีในสังคม ชีวิตและสังคมจะได้เรียบร้อยและราบรื่น ไม่สับสนวุ่นวาย ไม่ระส่ำระสาย เอื้อโอกาสที่จะทำกิจกรรมงานต่าง ๆ ทั้งในทางโลกและทางธรรมให้สะดวก ได้ผลดี และมีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป และท่านยัง ได้กล่าวถึงพระพุทธศาสนา พระธรรมปิฎก (2539 : 39-41) ว่าเป็นหลักนำทางในการพัฒนา ไว้ที่น่าสนใจว่า ปัจจุบันนี้ ได้เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปแล้วว่า การที่จะพัฒนาประเทศให้สำเร็จผลดีบรรลุจุดหมายที่ต้องการได้อย่างแท้จริงนั้น จะพัฒนาเพียงด้านวัตถุอย่างเดียวเท่านั้นไม่เพียงพอประสบการณ์ในการพัฒนา โดยเฉพาะตัวคนซึ่งเป็นผู้ร่วมในกระบวนการพัฒนาและได้รับผลจากการพัฒนาโดยตรง จะต้องได้รับการพัฒนาเป็นอย่างดี และในการพัฒนาคนนั้นส่วนสำคัญที่สุดก็คือ จิตใจ ดังนั้นใน ยุคปัจจุบัน งานพัฒนาจึงหันมาให้ความสนใจแก่การพัฒนาจิตใจมากขึ้น การพัฒนาจิตใจนั้น รวมถึงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนสุขภาพจิตโดยทั่วไป การพัฒนาจิตใจ ตลอดจนการพัฒนาคนนั้นเป็นหน้าที่หลักของพระพุทธศาสนา และพระสงฆ์มีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติมาโดยตลอด โดยเฉพาะ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต. 2544 : 371) อธิบายว่า การพัฒนาตามความหมาย ของพระพุทธศาสนา ก็คือ ภาวนา หมายถึง การทำให้เป็นให้ดีขึ้น การฝึกอบรม, การพัฒนา ซึ่งมีการพัฒนาอยู่ 4 ประเภท คือ 1. กายภาวนา คือ การเจริญกายพัฒนากาย การฝึกอบรม ให้รู้จักติดต่อกับสิ่งทั้งหลายภายนอกทางอินทรีย์ทั้งห้าด้วยดี และปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นในทางที่เป็นคุณ มิให้เกิดโทษให้กุศลธรรมงอกงาม ให้กุศลธรรมเสื่อมสูญ การพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ 2. ศีลภาวนา คือ การเจริญศีล พัฒนาความประพฤติ การฝึกอบรมศีล ให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัยไม่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหาย อยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้ด้วยดีเกื้อกูลแก่กัน 3. จิตภาวนา คือ การเจริญจิต พัฒนาจิต การฝึกอบรมจิตใจ ให้เข้มแข็งมั่นคงเจริญงอกงามด้วยคุณธรรมทั้งหลาย เช่น มีการเมตตา มีฉันทะ ขยันหมั่นเพียร อดทน มีสมาธิและสดชื่นเบิกบาน เป็นสุขผ่องใส เป็นต้น และ 4. ปัญญาภาวนา คือ การเจริญปัญญา พัฒนาปัญญา การฝึกอบรมปัญญา ให้รู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง รู้เท่าทันเห็นแจ้ง โลกและชีวิตตามสภาวะ สามารถทำให้เป็นอิสระทำตนให้

บริสุทธจริจจากกิเลสและปลอดพ้นจากความทุกข์ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ได้ด้วยปัญญาความหมาย การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวพระพุทธศาสนานั้นต้องพัฒนาร่วมกันหลายอย่างเช่น การพัฒนากาย การพัฒนาจิต การพัฒนาปัญญา เข้าด้วยกันจึงจะเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยไม่ เน้นอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับ (บรรจง ชูสกุลชาติ, 2532 : 42) ได้พบความสัมพันธ์ ระหว่างคุณธรรม กับลักษณะอื่น ๆ ของมนุษย์ในการศึกษาผลงานของนักวิจัยต่าง ๆ ที่สำคัญ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมกับระดับสติปัญญาทั่วไปและความสัมพันธ์ของคุณธรรม กับความสามารถที่จะบรรลุได้ที่ดีกว่าในอนาคต นอกจากนี้ ผู้ที่มีคุณธรรมสูง ยังเป็นผู้ที่มี สมာธิดี มีความสามารถ ควบคุมอารมณ์ของตนและมีความภาคภูมิใจในตนเองและ สภาพแวดล้อมสูงกว่าผู้ที่มีคุณธรรมต่ำ และสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (2535 : 17-22) กล่าวถึง อานิสงส์ของศีล 5 มีดังนี้ 1. ผู้ที่รักษาศีลข้อ 1 ด้วยการไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ด้วยเศษของบุญที่รักษาศีลข้อนี้ เมื่อน้อมนำมาเกิดเป็นมนุษย์ก็จะทำให้มีพลานามัยแข็งแรง ปราศจากโรคภัย ไม่เจ็บโรค อายุยืนยาว ไม่มีศัตรูเบียดเบียนให้ต้องบาดเจ็บ ไม่มีอุบัติเหตุต่าง ๆ ที่จะทำให้บาดเจ็บหรือสิ้นอายุเสียก่อนวัยอันสมควร 2. ผู้ที่รักษาศีลข้อ 2 ด้วยการไม่ถือเอา ทรัพย์ของผู้อื่นที่เจ้าของมิได้เต็มใจให้ด้วยเศษของบุญที่นำมาเกิดเป็นมนุษย์ ย่อมทำให้ได้เกิด ในตระกูลที่ร่ำรวย การทำมาหาเลี้ยงชีพในภายหน้ามักจะประสบช่องทางที่ดี ทำมาค้าขึ้นและ มั่งมีทรัพย์ ทรัพย์สมบัติไม่วิบัติหายนะไปด้วยภัยต่าง ๆ เช่น อัคคีภัย वादภัย โจรภัย 3. ผู้ที่รักษา ศีลข้อ 3 ด้วยการไม่ล่วงประเวณีในคูครอง หรือคนในปกครองของผู้อื่น ด้วยเศษของบุญที่ รักษาศีลข้อนี้ เมื่อมาเกิดเป็นมนุษย์ ก็จะประสบโชคดีในความรัก มักได้พบรักแท้ที่จริงจังและ จริงใจ ไม่ต้องออกหัก ออกโรย และออกเคาะ ครั้นเมื่อมีบุตรธิดา ก็ว่านอนสอนง่าย ไม่คือด้น ไม่ถูกผู้อื่นหลอกลวงฉุดคร่าอนาจารไปทำให้เสียหาย บุตรธิดาย่อมเป็นอภิชาติบุตร ซึ่งจะนำ เกียรติยศชื่อเสียงมาสู่วงศ์ตระกูล 4. ผู้ที่รักษาศีลข้อ 4 ด้วยการไม่กล่าวมุสา ด้วยเศษของบุญที่ รักษาศีลข้อนี้ เมื่อนำมาเกิดเป็นมนุษย์ จะทำให้เป็นผู้ที่มีชุ่มเสียงไพเราะ พุดจามีน้ำมีนวลชวน ฟัง มีเหตุมีผล ชนิดที่เป็น “พุทธวาจา” มีโวหารปฏิภาณไหวพริบในการเจรจา จะเจรจาคความสิ่ง ใดก็มีผู้เชื่อฟังและเชื่อถือ สามารถว่ากล่าวสั่งสอนบุตรธิดาและศิษย์ให้อยู่ในโอวาทได้ดี และ 5. ผู้ที่รักษาศีลข้อ 5 ด้วยการไม่ดื่มสุราเมรัยเครื่องหมักดองของมีนเมา ด้วยเศษของบุญที่รักษา ศีลข้อนี้ เมื่อนำมาเกิดเป็นมนุษย์ ย่อมทำให้เป็นผู้ที่มีสมอง ประสาท ปัญญาความคิดแจ่มใส จะศึกษาเล่าเรียนสิ่งใดก็แตกฉานและทรงจำได้ง่าย ไม่หลงลืมเพื่อนเลอะเลือน ไม่เสียดสี วิตลจริต ไม่เป็นโรคสมอง โรคประสาท ไม่ปัญญาทรม ปัญญาอ่อนหรือปัญญานิ่ม พุทธทาส ภิกขุ ได้อธิบายความหมายของศีลไว้ว่า ศีลหมายถึงความเป็นปกติ หรือปกติ

2. บุคคลที่จะถ่ายทอดแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยหลักเบญจศีล เบญจธรรมควรมีคุณสมบัติอย่างไร ผลการวิจัยโดยการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 30 คน พบว่า บุคคลที่จะถ่ายทอดแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยหลักเบญจศีล เบญจธรรมควรมีคุณสมบัติ ดังนี้ เมื่อคิดเป็นคำร้อยละ ทุกคนเห็นว่า 1) คุณสมบัติข้อแรกของคนที่เข้ามาเป็นพุทธศัลยกรรมระดับชุมชนนั้นควรมีทุกเพศทุกวัยเพราะคนในวัยเดียวกันจะมีการชักจูงและการพูดคุยกันได้ดี เป็นดั่งเหมือนเพื่อนชวนเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 100.00 2) มีลักษณะเป็นผู้ถ่ายทอดที่ดีคือเป็นครูที่ดี มีเสนอข้อคิดเห็นในข้อนี้จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 90.00 3) ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยหลักเบญจศีล เบญจธรรม อย่างถ่องแท้ มีเสนอข้อคิดเห็นในข้อนี้จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 4) ควรทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี คือเป็นผู้ที่ดำรงอยู่ในหลักของเบญจศีล และเบญจธรรมพร้อมทั้งเป็นผู้ที่มีความพอเพียงในตน มีเสนอข้อคิดเห็นในข้อนี้จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 5) เป็นผู้ที่ม่เจตคติที่ดี คือจะต้องมีความเชื่อมั่นว่าหลักเบญจศีลและเบญจธรรมจะสามารถพัฒนาบุคคลและสังคมไปในทางที่ดีได้ มีเสนอข้อคิดเห็นในข้อนี้จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 6) ต้องเป็นบุคคลที่มีความตระหนักรู้ในหน้าที่ของตน คือมีหน้าที่ถ่ายทอดความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงด้วยหลักเบญจศีลและเบญจธรรม อยู่เสมอรวมถึงตระหนักว่าตนต้องทำตนให้เป็นแบบอย่างแก่บุคคลอื่นอยู่เสมอ มีเสนอข้อคิดเห็นในข้อนี้จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 7) จะต้องเป็นบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุด มีเสนอข้อคิดเห็นในข้อนี้จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 เท่ากัน 8. เป็นผู้ที่มีความเสียสละ 9) ต้องสมัครเข้ามาด้วยความเต็มใจ และ 10) ต้องผ่านการอบรมจากหลักสูตรที่วัดกำหนดเท่านั้น มีเสนอข้อคิดเห็นในข้อนี้จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 76.66

3. ผลการพัฒนารูปแบบพุทธศัลยกรรมระดับชุมชน พบว่า การพัฒนารูปแบบต้องมีขั้นตอนต่าง ๆ หลายขั้นตอนดังเช่น ประสิทธิ์ เขียวศรี (2544 : 74) ได้ทำการวิจัยเรื่องการนำเสนอแบบจำลองการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยได้กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นในงานวิจัยดังกล่าวว่า ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการพื้นฐานของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) วิธีการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำ 4) การดำเนินการพัฒนา 5) การประเมินผลหลังการพัฒนา 6) การปฏิบัติงานจริงและการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ 7) การนำเสนอผลการวิจัย 8) การประเมินผลการติดตามผล และผลจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้องในการประชุมสัมมนา พบว่า การพัฒนารูปแบบพุทธศัลยกรรมระดับชุมชน TAKAB model ประกอบด้วยปัจจัยหลักที่เกี่ยวข้อง 5 ประการ โดยกำหนดเป็นคุณสมบัติพุทธศัลยกรรม

ระดับชุมชน คือ T-Teacher ซึ่งสอดคล้องกับประไพ ลิทธิเลิศ. 2542 : 2) ที่ได้ให้ความหมายไว้ว่า ครู หมายถึง ผู้ที่หนักด้วยงาน หนักด้วยบุญคุณ ผู้ที่ควรเคารพ แต่ความหมายทั่วไป หมายถึง ผู้ที่อบรมสั่งสอนหรือผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ศิษย์ และประไพ ลิทธิเลิศ (2542 : 3) กล่าวถึงความหมายของครูไว้ 3 ประการ คือ 1. ความหมายในแง่ของวาทศิลป์ ครู หมายถึง ผู้ถ่ายทอดความรู้ อบรมสั่งสอน คุณธรรมและจริยธรรม 2. ความหมายในแง่สภาพสังคมปัจจุบัน ครู หมายถึง ผู้จัดประสบการณ์ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ประพฤติตนเป็นผู้กำกับ การชี้แนะ สาระที่ท้าทายและหลักความรู้ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปฏิบัติคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนประพฤติและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งด้านวิทยาการสมัยใหม่และวิธีการดำเนินชีวิต 3. ความหมายในแง่วิชาชีพครู หมายถึง ผู้เปิดประตูวิญญูณของศิษย์เพื่อให้ได้พัฒนาความเป็นมนุษย์ที่มีชีวิตจิตใจที่สูงกว่าสัตว์ทั้งหลาย ยนต์ ชุ่มจิต (2544 : 249 - 256)

ให้ความหมายของครูตามศัพท์ภาษาอังกฤษว่า “TEACHER” มีความหมายดังนี้ T (Teaching) คือ การสอน หมายความว่า ครูมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการสอนศิษย์ให้มีความรู้ E (Ethics) คือ จริยธรรม หมายความว่า ครูมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการอบรมปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียน A (Academic) คือ วิชาการ หมายความว่า ครูมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อวิชาการทั้งของตนเองและของนักเรียน C (Culture Heritage) คือ การสืบทอดวัฒนธรรม หมายความว่า ครูมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการสืบทอดวัฒนธรรมที่ดีงามให้คงอยู่ต่อไป H (Human Relationship) คือ มนุษย์สัมพันธ์ หมายความว่า ครูมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการสร้างมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลต่าง ๆ ที่ครูต้องเกี่ยวข้องกับ E (Evaluation) คือ การประเมินผล หมายความว่า ครูมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการประเมินผลการเรียนของศิษย์ R (Research) คือ การวิจัย หมายความว่า ครูมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการวิจัยเพื่อหาความรู้และความจริงเพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอนและแก้ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักเรียน A-Attitude มีเจตคติที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับ (Zimbardo and Ebbesen. 1970 : 7) นักจิตวิทยาสังคมได้ทำการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์และให้นิยามว่าเจตคติเป็นองค์ประกอบด้านพฤติกรรม โดยที่บุคคลมีความโน้มเอียงไปตามบุคคล หรือสิ่งของซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้คิด ด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรม รวมทั้ง ชงชัย สันติวงษ์ (2540 : 25) นักวิชาการทางด้านบริหารบุคคลได้ให้นิยามว่าเจตคติ หมายถึง ความเชื่อและความรู้สึกเชิงประมาณค่าของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งผ่านเข้ามาในประสบการณ์ของบุคคล ความรู้สึกเชิงประมาณค่านี้นี้เป็นได้ทั้งทางบวกและทางลบซึ่งทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตอบโต้ต่อสิ่งต่าง ๆ K-Knowledge มีความรู้ ความเข้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับ Benjamin S. Bloom

(อ้างถึงใน อักษร สวัสดิ์, 2542 : 26-28) ได้ให้ความหมายของ ความรู้ ว่าหมายถึง เรื่องที่ เกี่ยวกับการระลึกถึงสิ่งเฉพาะ วิธีการและกระบวนการต่าง ๆ รวมถึงแบบกระบวนการของ โครงการวัตถุประสงค์ในด้านความรู้ โดยเน้นในเรื่องของกระบวนการทางจิตวิทยาของ ความจำ อันเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงเกี่ยวกับการจัดระเบียบ โดยก่อนหน้านั้นในปี ค.ศ. 1965 บลูมและคณะ ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้หรือพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ของ คน ว่าประกอบด้วยความรู้ตามระดับต่าง ๆ รวม 6 ระดับ ซึ่งอาจพิจารณาจากระดับความรู้ใน ขั้นต่ำไปสู่ระดับของความรู้ในระดับที่สูงขึ้นไป โดยบลูมและคณะ ได้แจกแจงรายละเอียดของ แต่ละระดับไว้ดังนี้ ความรู้ หมายถึง การเรียนรู้ที่เน้นถึงการจำและการระลึกได้ถึงความคิด วัตถุ และปรากฏการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นความจำที่เริ่มจากสิ่งง่าย ๆ ที่เป็นอิสระแก่กัน ไปจนถึงความจำ ในสิ่งที่ยุ่ยากซับซ้อนและมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน ความเข้าใจหรือความคิดรวบยอด (Comprehension) เป็นความสามารถทางสติปัญญาในการขยายความรู้ ความจำ ให้กว้างออกไป จากเดิมอย่างสมเหตุสมผล การแสดงพฤติกรรมเมื่อเผชิญกับสื่อความหมาย และความสามารถ ในการแปลความหมาย การสรุปหรือการขยายความสิ่งใดสิ่งหนึ่งการนำไปปรับใช้ (Application) เป็นความสามารถในการนำความรู้ (Knowledge) ความเข้าใจหรือความคิดรวบ ยอด (Comprehension) ในเรื่องใด ๆ ที่มีอยู่เดิม ไปแก้ไขปัญหาที่แปลกใหม่ของเรื่องนั้น โดย การใช้ความรู้ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีการกับความคิดรวบยอดมาผสมผสานกับ ความสามารถในการแปลความหมาย การสรุปหรือการขยายความสิ่งนั้นการวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถและทักษะที่สูงกว่าความเข้าใจ และการนำไปปรับใช้ โดยมี ลักษณะเป็นการแยกแยะสิ่งที่จะพิจารณาออกเป็นส่วนย่อย ที่มีความสัมพันธ์กัน รวมทั้ง การสืบค้นความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ เพื่อดูว่าส่วนประกอบปลีกย่อยนั้นสามารถเข้ากันได้ หรือไม่ อันจะช่วยให้เกิดความเข้าใจต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างแท้จริงการสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถในการรวบรวมส่วนประกอบย่อย ๆ หรือส่วนใหญ่ ๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้เป็น เรื่องราวอันหนึ่งอันเดียวกัน การสังเคราะห์จะมีลักษณะของการเป็นกระบวนการรวบรวม เนื้อหาสาระของเรื่องต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน เพื่อสร้างรูปแบบหรือโครงสร้างที่ยังไม่ชัดเจนขึ้นมา ก่อน อันเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ภายในขอบเขตของสิ่งที่กำหนดให้ และการประเมินผล (Evaluation) เป็นความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับความคิด ค่านิยม ผลงาน คำตอบ วิธีการและเนื้อหาสาระเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง โดยมีกำหนดเกณฑ์ (Criteria) เป็นฐานในการพิจารณาตัดสินใจ การประเมินผล จัดได้ว่าเป็นขั้นตอนที่สูงสุดของ พุทธิลักษณะ (Characteristics of Cognitive Domain) ที่ต้องใช้ความรู้ความเข้าใจ การนำไป

ปรับใช้ การวิเคราะห์และการสังเคราะห์เข้ามาพิจารณาประกอบกันเพื่อทำการประเมินผล
 สิ่งหนึ่งสิ่งใด A-Awareness มีความตระหนักในการเป็นเหตุ ซึ่งสอดคล้องกับ Good, V.C.
 (1973 : 34) ได้ให้ความหมายของ “ความตระหนัก” ไว้ว่า การกระทำที่ แสดงว่าจำได้ การรับรู้
 หรือมีความรู้และความตระหนัก มีความหมายเหมือนกับความสำนึก (Consciousness)
 ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 54) กล่าวว่า “ความตระหนัก” หมายถึง การที่บุคคลนึกคิดได้ หรือ
 การเกิดขึ้นในความรู้สึกว่ามีสิ่งหนึ่ง เหตุการณ์หนึ่ง หรือสถานการณ์หนึ่ง ซึ่งการรู้สึกว่ามีหรือ
 การได้นึกคิดถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งนี้ เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นในสภาวะจิตแต่ไม่ได้แสดงว่า บุคคลนั้น
 สามารถจำได้หรือระลึกได้ถึงลักษณะบางอย่างของสิ่งนั้น และ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523 : 133)
 กล่าวถึง “ความตระหนัก” ไว้ว่าเป็นพฤติกรรมขั้นต่ำสุดทางด้านความรู้ (Cognitive Domain)
 แต่ความตระหนักนั้นไม่ได้เกี่ยวกับความจำ หรือความสามารถระลึกได้ ความตระหนัก
 หมายถึง ความสามารถนึกคิด ความรู้สึกที่เกิดขึ้นในสภาวะจิตใจ โดยจะต้องมีความตระหนัก
 ในหน้าที่ความเป็นเหตุศีลธรรมระดับชุมชน สุดท้ายคือ B-Best การปฏิบัติหน้าที่พูดให้ดีที่สุด
 ซึ่งสอดคล้องกับ ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 1247) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นภาระรับผิดชอบ
 ของบุคคลที่จะต้องปฏิบัติ เช่น หน้าที่ของบิดามารดาที่มีต่อบุตร เป็นต้น

ส่วนปัจจัยกระบวนการพัฒนา ประกอบด้วย การฝึกอบรม (Training) และการผลิตสื่อ
 (Media Production) ปัจจัยผลผลิต ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบ หลักสูตรพูด
 ศีลธรรมระดับชุมชน การเปลี่ยนแปลงความรู้ การเปลี่ยนแปลงเจตคติ และการเปลี่ยนแปลง
 ทักษะ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ก่อนการดำเนินงานต้องมีการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน
 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ก่อนจะได้หัวข้อ โจทย์วิจัยที่ตรงประเด็นจากความต้องการของ
 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและแก้ไขปัญหาได้ตรงประเด็นในแต่ละพื้นที่

1.2 การใช้รูปแบบการพัฒนาพูดศีลธรรมระดับชุมชน นำไปใช้กับกระบวนการ
 เรียนรู้ในการพัฒนาศักยภาพของเด็กนักเรียนของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยปรับใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่นั้น ๆ ได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาตามรูปแบบพุทธศัลยกรรมใน
สถานศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY